

135 . Pâncota | Județ: Arad | Punct: Cetatea Turcească | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 9663.01

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Daniela Istrate Marcu, Florin Mărginean, Cătălin Neațu, Cătălina Toma

Instituții: SC Damasus SRL Brașov, Complexul Muzeal Arad, Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu

Raport

În perioada 10-27 octombrie 2005 s-a desfășurat cea de-a patra campanie de cercetare arheologică sistematică la Cetatea turcească din Pâncota, județul Arad. Lucrările au fost finanțate de MCC și de CM Arad, în proporții aproximativ egale.

Au fost trasate următoarele secțiuni:

S9B cu dimensiunile 5,5 x 2 m, adâncime medie 2,80 m. A fost trasată în prelungirea secțiunii S 9A din anul 2004, fiind un segment din secțiunea magistrală prin interiorul bisericii. Cu acest segment s-a început de fapt și secționarea valului de pământ, secțiunea fiind trasată până pe coama acestuia.

S12 cu dimensiunile 11 x 4 m, adâncime medie 1,80 m. A fost trasată paralel cu S 9A și parțial S 9B, la o distanță de 1 m S. Scopul acestei săpături a fost identificarea turnului de sud-vest al bisericii.

S12A cu dimensiunile 2 x 4 m, adâncime medie 2 m, a prelungit spre sud S 12, c. 4-8.

Turnul de SV al bisericii

Din turnul de SV al bisericii a fost surprins doar zidul de S, pe o lungime de aproximativ 7,20 m. Toată structura aflată spre interiorul bisericii a fost distrusă de groapa din sec. al XVI-lea (complexul nr. 1), astfel că planimetria exactă a acestei zone nu va putea fi stabilită decât ipotetic. Infrastructura turnului a fost construită foarte neregulat din bolovani de piatră de diferite dimensiuni - dar în general mici, cu diametrul de 8-10 cm – și un mortar alb destul de friabil. Pe toată suprafața am observat doar 2 fragmente de cărămidă, cu grosimi de 3,5-4 cm. Cărămida este prost arsă la cărămiziu gălbui și seamănă dealtfel destul de bine cu cea întrebuințată la pardoseala capelei.

Zidul de S al bisericii

Zidul de S al bisericii lărgite spre V nu este țesut cu turnul. Fundația este așezată pe stâncă, și a fost construită în sistem emplecton, cu exteriorul clădit din blocuri mari de piatră, în mod evident refolosite; multe dintre acestea păstrează urme din mortarul bisericii vechi. Ele provin din locuri diferite, parte din peretele vestic al bisericii, parte erau rebuturi. Zidăria este din acest motiv destul de neregulată, cu spații mari între blocuri și cu mortar puțin. Miezul zidului este construit din pietre mici legate cu mult mortar galben foarte rezistent. La limita estică a secțiunii fundația a suprapus și deranjat parțial o cistă (M 47).

Construcții mănăstirești

Atât turnul cât și zidul sudic al bisericii lărgite au fost legate organic de construcții mănăstirești amplasate pe latura de S a bisericii. Au fost surprinse trei ziduri aparținând acestor structuri, unul perpendicular pe zidul bisericii iar celelalte prelungind colțurile turnului. O astfel de anexă pare să se contureze între cele două turnuri de pe latura sudică a bisericii, adosată turnului vechi odată cu construirea celui nou. În interiorul anexei a funcționat o podea din lut bătut, din care au fost surprinse câteva segmente

în profilul intermediar din caroul 4.

Valul de pământ

Secțiunea 9B a ajuns până în punctul de maximă înălțime a valului de pământ. Pe acest segment situația înregistrată este cu totul surprinzătoare. Matricea stratigrafică se prezintă astfel:

- stânca nativă.
- umplutura unui orizont de morminte săpate în stâncă, pentru care nu dispunem de un element cert de datare.
- nivel de pământ negru amestecat cu oase de animale și cu rare fragmente ceramice din sec. XI-XII.
- placă de zidărie cu grosime neregulată (maxim 0,60 m și minim 0,15 m).
- umplutură de pământ negru cu fragmente ceramice din același interval al sec. XI-XII.
- lentile succesive de pământ galben și negru foarte tasat.
- umplutura epocii turcești.

În aceste condiții trebuie să admitem că amenajarea de pământ aparține cel mai devreme sec. XII. Desigur, această încadrare va trebui verificată prin secționarea completă a valului.

Morminte

A fost cercetat un schelet de copil aflat în S 9B (M46). Alte 2 morminte în cistă au fost suprapuse și parțial distruse la construirea părții vestice a bisericii (M47-48). Pentru prima dată avem un termen ante quem pentru datarea cimitirului în ciste din piatră, care trebuie să fi încetat astfel în secolul al XIV-lea.

Tot în S 9B au fost identificate mai multe morminte suprapuse de placa de mortar din structura valului.

Cpl.1/2005

Groapă de sec. XVI. În secțiunea 9B a fost cercetată o groapă din secolul al XVI-lea, a cărei parte inferioară s-a adâncit în medie cu 0,70 m în stânca nativă. Groapa a tăiat amenajările specifice valului de pământ, coborând într-o pantă accentuată dinspre vest spre est. Umplutura constă dintr-un pământ negru puternic pigmentat, din care au fost recuperate următoarele materiale: ceramică întregibilă; bolovani de piatră și fragmente de blocuri semi-ecarisate sau ecarisate; oase de animal. O monedă de la începutul secolului XVI confirmă datarea acestui complex, sugerată de altfel de materialul ceramic.

Cpl.2/2005

Latura sudică a turnului a tăiat un cuptor. Un mic fragment din bolta acestuia a fost descoperit în S12A, dar situația a fost neconcludentă. Singura observație interesantă este că bolta cuptorului a fost construită din lut amestecat cu fragmente ceramice lucrate la roata înceată și având exteriorul lustruit. Fragmentele pot fi datate cu titlu de ipoteză în sec. XI-XII.

Cpl.3/2005

O groapă cu formă neregulată, săpată în stânca nativă, a fost identificată în S12A. În umplutura gropii se remarcă foarte mult pigment de arsură și de cărbune, și rare fragmente ceramice din sec. XI-XII.

Cpl.4/2005

Un cuptor a fost surprins parțial în S12A, c. 6. Groapa cuptorului a fost săpată în stâncă. Instalația era de dimensiuni foarte mari și urmează a fi cercetată prin extinderea săpăturilor.

Așa cum ne-am obișnuit din campaniile anterioare, din săpătură a fost recuperată o impresionantă cantitate de ceramică și de oase de animale. În principal distingem două grupe cronologice: sec. XII și sec. XVI. Primul moment pare legat de amenajarea valului de pământ, când în umplutura acestuia a fost aruncată o importantă cantitate de ceramică. Cel de-al doilea aparține începutului epocii turcești, când presupunem în cetate o intensă activitate de re-amenajare a spațiilor.

Alături de ceramică au fost descoperite și o serie de obiecte speciale dintre care menționăm: 3 monede

din prima parte a sec. XVI, 4 vârfuri de săgeată de diferite tipuri, un pinten cu roțiță fragmentar, mai multe cuțite și alte obiecte metalice mărunte.

Informații suplimentare online

[Raportul 3460 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
